

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
414-87/21
Београд

дел. бр. 25487 датум: 24.09.2021. год.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**МОНИТОРИНГ УСТАНОВА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ
ДОМСКОГ ТИПА**

Извештај о посети Дому за смештај одраслих лица „Трбуње“

Београд, септембар 2021. године

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног јавног позива,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Комитет правника за људска права (YUCOM), Виктимолошко друштво Србије, А11 – Иницијатива за економска и социјална права, Центар за интеграцију младих, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Одбор за људска права Ваљево.

¹ "Сл. лист СЦГ – Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен на интернет страници Заштитника грађана 4. јуна 2020. год.

1.2. ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВА	Дом за смештај одраслих лица „Грбуње“ (Дом)
ВРЕМЕ	30. јул 2021. године
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана у сарадњи са удружењем Комитет правника за људска права (“YUCOM”)
ВРСТА	Контролна
ЦИЉ	Праћење поступања по препорукама НПМ из Извештаја о посети Дому 2019. године
НАЈАВА	Посета је ненајављена
ТИМ	Вођа тима: - Марко Анојчић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i> Чланови тима: - Маја Јовић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i> - Никола Бацковић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i> - Теодора Томић, <i>Комитет правника за људска права (“YUCOM”)</i>

1.2.2. ТОК ПОСЕТЕ

У уводном разговору са директорком Дома за смештај одраслих лица „Грбуње“ (у даљем тексту: Дом) представљени су чланови тима и циљ посете. Након тога, тим за посету је, подељен у два подтима, обавио разговоре са запосленима, извршио увид у релевантну документацију, обишао просторије и разговарао са корисницима. Посета Дому окончана је разговором тима НПМ са директорком и социјалном радницом запосленом у Дому. Тим НПМ указао је на основне утиске о посети, пре свега, о поступању по раније упућеним препорукама, о поштовању основних права корисника и њиховом свеукупном третману.

1.2.3. САРАДЊА СА НПМ

Руководство и службеници Дома су остварили пуну сарадњу са НПМ и омогућили му да оствари свој мандат. Члановима мониторинг тима пружене су тражене информације, омогућен обилазак просторија, увид у затражену релевантну документацију и ненадзирани разговори са корисницима Дома.

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ

НПМ је обавио редовну ненајављену посету Дому 28. јуна 2019. године и то је уједно била и прва посета НПМ-а овом Дому. О посети је сачињен извештај са 16 препорука⁴ за отклањање многобројних уочених неправилности и унапређење поступања.

НПМ похваљује све мере и активности које је Дом у међувремену предузео у циљу поступања по упућеним препорукама.

У односу на стање из претходне посете, у Дому је извршено комплетно реновирање. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је на захтев Дома обезбедило значајна средства која су искоришћена за комплетно обнављање соба корисника, тоалета, купатила, набавку опреме за амбуланту и рачунарске опреме. У собама корисника и ходницима су постављени нови неклизајући подови, саниране су све таванице и извршено је кречење свих просторија. Према речима директорке, објекат би у скоријој будућности требало да буде проширен на капацитет за пријем укупно 100 корисника.

У тренутку посете у Дому су били у току радови на санацији штете која је настала на појединим зидовима и опреми услед употребе јаких дезинфекционих средстава, као мере против ширења заразне болести COVID-19.

Осим једног, сви корисници Дома су примили вакцину и ревакцину против COVID-19.

1. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања преиспитаће кадровско стање у Дому како би се обезбедио адекватан број стручних радника у складу са проценом потреба за адекватним третманом корисника и функционисањем Установе.

⁴ Извештај о посети Дому дел.бр. 38173 од 19.12.2019.г.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У односу на стање из претходне посете, приметно је да су предузете активности у циљу повећања кадровских капацитета. На неодређено време запослено је још 5 неговатеља, 2 медицинска техничара и 1 лекар, а раније запослена педагошкиња у Дому се преквалификовала, тако да сада обавља послове социјалне раднице. Међутим, према службеним наводима, постоји потреба за ангажовањем запослених на пословима куvara, сервира, чистача и административног особља, поводом чега се Дом обратио надлежном Министарству крајем 2020. године.

НПМ би желео да од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања добије информације о поступању у вези са захтевом за запошљавање потребног особља, који је Дом упутио Министарству крајем 2020. године.

2. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће предузети мере како би се услови боравка у установи у погледу приступачности прилагодили непокретним и слабо покретним корисницима.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У редовним околностима непокретни и слабо покретни корисници смештени су у приземљу, док су на спрату покретни корисници који су самосталнији у основним животним вештинама, при чему се покретни и непокретни корисници не мешају. Непокретни корисници налазе се под константним надзором запослених. У време контролне посете, због напред описаних радова, непокретни и слабо покретни корисници привремено су измештени из својих соба и смештени на спрату што, према наводима запослених, не би требало да траје дуже од 20 дана.

У међувремену је Дом набавио још једна инвалидска колица, средствима које му је одобрило Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања крајем 2019. године, а директорка је навела да су тражили и средства за набавку још једних колица која би била намењена за купање корисника.

Поступајући по захтеву Дома, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је у јануару 2020. године Дому одобрило средства за набавку и уградњу лифта, али се у току ванредног стања узрокованог епидемијом COVID-19 та средства нису могла користити, јер је Министарство издало инструкцију која је дозвољавала само неопходне радове на објектима у условима епидемије.

Излаз у двориште Дома са задње стране и даље нема рампу, што га чини неприлагођеним и неприступачним за слабо покретне и непокретне кориснике. Међутим, будући да главни улаз у зграду има прилагођен приступ, слабо покретни и непокретни корисници у двориште се изводе преко главног улаза у зграду. Туш кабине су и даље неприступачне за ову категорију лица будући да имају цоклу висине око 10-так центиметара. На тај начин, неговатељице нису у могућности да корисника, заједно са колицима, уведу у туш кабину, због чега се корисници или преносе у туш кабину или се купају изван ње.

1.

ПРЕПОРУКА

Дом ће предузети активности усмерене на адаптацију туш кабина, тако да исте буду прилагођене потребама непокретних и слабо покретних корисника.

3. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће одвојити кориснике и кориснице по собама, осим уколико су ванбрачни партнери или брачни супружници.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У Дому су одвојени корисници и кориснице по собама – постоје мушке и женске собе.

Тоалети и купатила нису стриктно подељени на мушка и женска, али особље и корисници наводе да се никад не дешава да их истовремено користе особе различитог пола. Купање се обавља сваког дана, наизменично - једног дана група мушкараца, другог дана група жена. У дневним активностима и унутар Дома и у дворишту сви корисници учествују заједно, без обзира на пол.

4. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће, у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, предузети мере како би у свим собама било смештено највише четири корисника и исте опремити новим намештајем, сходно Правилнику о ближним условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

На дан посете тима НПМ, у Дому је био 81 корисник – 38 женског и 43 мушког пола. Капацитет Дома је 80 корисника, а за смештај једног прекобројног, одобрење је дало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Дом располаже са 16 четворокреветних соба, од којих је свака величине преко 20 квадратних метара, 5 трокреветних соба, од којих је свака величине преко 15 квадратних метара, и једном једнокреветном собом, површине 11 квадратних метара.

Собе су опремљене новим намештајем, обезбеђени су нови лежајеви, а душеци су у функционалном стању.

Према наводима директорке, у међувремену је набављено 5 клима уређаја за заједничке просторије, а у току је и поправка грејања.

5. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће, у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања предузети мере како би се у Дому у складу са Правилником о ближним условима и

стандардима за пружање услуга социјалне заштите обезбедили пристојни услови за одржавање личне хигијене корисника.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У односу на стање из претходне посете, тоалети и купатила су реновирани, обезбеђене су нове славине, лавабои, туш кабине и плочице. Такође, хигијена је на задовољавајућем нивоу. Корисници се купају једном у два дана, груписани према полу, осим корисника којима је због здравственог стања неопходно свакодневно купање.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је у јануару 2020. године Дому одобрило и средства за набавку машине за прање судова, али се та средства због ванредног стања проузрокованог пандемијом COVID-19 нису могла користити.

6. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће предузети мере и свим корисницима обезбедити целу и чисту одећу и обућу примерену временским приликама.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

Приликом контролне посете НПМ, корисници су носили своју летњу гардеробу, јер је било врло лепо време и већина је боравила напољу, а гардероба је била чиста и непоцепана. У разговору са члановима тима НПМ, корисници су навели да им на њихов захтев Дом прибавља веш и гардеробу која им је потребна и да у том смислу немају никакве примедбе. Своју гардеробу корисници држе у својим орманима у собама.

Директорка је навела да Дом располаже са довољно гардеробе за све кориснике и сва годишња доба, да се континуирано стара о адекватној одевености корисника, те да се ујутро, након купања, сви корисници облаче у чисту и временски прилагођену гардеробу. Међутим, проблем на који је указала је у томе што поједини корисници често не трпе никакву гардеробу на себи и покушавају да је поцепају или скину.

7. МИШЉЕЊЕ НПМ из 2019. године:

Иако у току посете није било притужби корисника на поступање особља у Дому, а имајући у виду услове у којима они бораве и водећи се важећим стандардима и прописима, НПМ сматра да лоши смештајни услови и недостатак приватности, неадекватан број запослених за рад са корисницима и недостатак садржајних активности кумулативно и у континуитету могу да доведу до нечовечног и понижавајућег поступања према корисницима, те би стога требало предузети хитне кораке ка унапређењу положаја корисника у Дому.

Упоређивањем затеченог стања и стања из претходне посете, тим НПМ стиче утисак да се положај корисника знатно поправио, посматрајући уопштено и у појединостима. Предузете су значајне активности и мере у циљу унапређења смештајних услова и наставља се са предузимањем истих, ангажован је већи број запослених у непосредном раду са корисницима, што је допринело и унапређењу остваривања права корисника. Као што је наведено због епидемиолошке ситуације током 2020. године, повучена су средства за уградњу лифта и за набавку машину за прање судова, а управа Дома очекује да ће у

будућем периоду доћи до реализације ових уговора. Такође, тражена су и средства за набавку још једних колица која би била намењена за купање корисника.

НПМ би желео да од Дома добије детаљније информације о току ових активности, односно реализацији наведеног.

8. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће предузети мере како би се корисницима садржајније организовало време на дневном нивоу и испунило сврсисходним активностима у складу са индивидуалним планом услуга.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У Дому је уведена Евиденција дневне присутности, за евидентирање радно-окупационих активности и рада на очувању моторике, по групама, као и Евиденција дневних активности, за евидентирање појединачног учествовања корисника у групном раду.

Увидом у наведене евиденције утврђено је да се појединачно евидентира присуство сваког корисника у групном раду, што доприноси бољој процени успешности реализације појединачних индивидуалних циљева сваког од корисника, као и да се бележи у чему су се састојале активности.

У оквиру организованих радионица корисници цртају, рецитију, слажу коцке или играју игру меморије, а посебно се одржава и музичка радионица на којој корисници певају и играју, те припремају музичке наступе. Осим тога, према подацима из напред наведених евиденција, са корисницима се ради и на унапређењу њихових вештина самопослуживања, затим говорних и комуникацијских способности (изражавање жеља и потреба путем речи, изговарање имена, описивање илустрованих слика итд.), као и вежбе развоја фине моторике. Слободно време корисници могу да проводе у заједничкој просторији у којој се налази телевизор, пошто телевизијских апарата нема по собама.

Од спортско - рекреативних активности током летњих месеци корисници углавном упражњавају активности са лоптом и вијачом (у присуству радног инструктора), а током зимских месеци се повремено одводе на дешавања у град (спортски турнири, утакмице, фолклорна дешавања и сл.). У Дому постоје и просторије за физичко-рекреативне активности са струњачама. Када је реч о непокретним корисницима, радни терапеути са њима, физичке и дидактичке, вежбе обављају у њиховим собама и то свакодневно, пола сата у преподневној и пола сата у поподневној смени.

У редовне активности којом су свакодневно заокупљени покретни корисници спадају поспремање кревета и собе, као и купатила након коришћења, што према речима запослених доприноси њиховом осамостаљивању, оспособљавању и одговорности у погледу основних вештина.

Корисницима се омогућава да, путем бесплатних комуникационих платформи (viber, whatsapp) остварују видео позиве са својим старатељима и сродницима, преко таблета које им обезбеђује Дом. Такође, организују се прославе празника и рођендана.

Кориснице су навеле да повремено колективно излазе из Дома, на излете, али да се то ретко догађа. Мањи број корисника, око 20, два пута годишње одводи се на вашар у Блаце, а такође посећују и неке друге манифестације у Блацу. Дом не организује летовања нити зимовања за кориснике.

Самосталан излазак из Дома без пратње није дозвољен, али им је свакодневно омогућена шетња у дворишту Дома које је велико и поседује клупе са надстрешницама што омогућава њихов боравак на ваздуху и током кишних дана.

9. МИШЉЕЊЕ НПМ из 2019. године:

НПМ поново указује надлежном Министарству, на потребу да се законом, а не интерним правилима пружалаца услуга, уреди поступак и услови за ограничење слободе кретања корисника у установама социјалне заштите домског типа унутар установе и напуштања установе⁵.

Најављени закон којим би се прописали поступак и услови за ограничење слободе кретања корисника у установама социјалне заштите домског типа није усвојен и ограничење слободе кретања корисника се и даље спроводи на основу интерног правилника који је донео Дом.

10. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће поставити обавештење о постојању видео надзора на видном месту унутар објекта.

⁵ Мишљење НПМ на Нацрт закона о заштити права лица са менталним сметњама, корисника услуга смештаја у социјалној заштити, доступно на <https://ombudsman.rs/index.php/2011-12-11-11-34-45/6105-ishlj-nj-z-sh-i-ni-gr-d-n-n-cr-z-n-z-sh-i-i-pr-v-lic-s-n-lni-s-nj-risni-uslug-s-sh-u-s-ci-ln-z-sh-i-i>.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

Обавештење о видео надзору је на налепницама видно истакнуто у трпезарији и у предворју, тренутно не и у ходницима, због кречења. Због поштовања приватности корисника, нема инсталираног видео надзора по собама.

11. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће меру механичког спутавања корисника у стању изразите узнемирености корисника обављати наменским кожним каишевима.

Дом ће обезбедити обуку здравствених радника о условима и поступку примене мере физичког спутавања узнемираних корисника, као и тренинге у примени напредних техника ненасилног физичког спутавања, а сходно посебном плану обучавања здравствених радника о начину и поступку примене мере физичког спутавања.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

Директорка је нагласила да се у Дому не примењује мера механичког спутавања корисника, што је констатовано и увидом у документацију. Навела је да се понекад код корисника који су на одређеном медицинском третману, врши имобилизација шака памучним тканинама у кратком трајању из разлога што поједини корисници кидају конце, скидају завоје, гутају предмете или се повређују на други начин, па тиме себи проузрокују здравствене проблеме. Увидом у евиденцију, утврђено је да је од маја 2019. године, од када се води постојећа евиденција, мера имобилизације руку/шака примењена три пута.

Обука запослених о поступку физичког спутавања корисника није реализована због епидемије заразне болести, али ће се, према службеним наводима, обавити када епидемиолошки услови буду повољнији.

12. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће убудуће евиденцију о примени рестриктивних мера водити уредно, а меру изолације према корисницима неће примењивати у васпитне сврхе, већ искључиво из медицинских разлога и у складу са стандардима.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У Дому се води евиденција примењених рестриктивних мера, у коју се уписују подаци о кориснику и његовом здравственом стању (дијагноза и терапија), као и врста примењене рестриктивне мере, начин њеног извршења, разлог за спровођење мере, место и време почетка примене, предвиђено време трајања, ко је меру спровео, ко је наложио њену примену и ко је обавештен о томе и време завршетка примене мере.

Обрасци у које је НПМ извршио увид су уредно попуњени, односно садрже наведене податке. У једном случају, из фебруара 2020. године, није уписано време завршетка мере имобилизације шаке, на шта је скренута пажња руководству установе.

Увидом у евиденцију, утврђено је да су разлози за одређивање рестриктивних мера најчешће везани за агресивност према корисницима и запосленима. С тим у вези, у периоду од маја 2019. године до дана посете, у два случаја један корисник је због испољавања изразите агресивности према другим корисницима и запосленима, био у соби за изолацију током дана, под сталним надзором медицинског особља.

13. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Корисници ће приликом пријема у Дом бити обавештени о својим правима на њима разумљив и прилагођен начин.

Дом ће израдити брошуре о правима корисника које ће им уручивати приликом пријема, као и њиховим старатељима и поставиће обавештење о правима корисника на видљиво место у објекту.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

Управа Дома сматра да корисници немају капацитета да схвате евентуално обавештење о њиховим правима и обавезама. Дом је израдио нацрт брошуре информативног карактера која би се уручивала старатељима приликом пријема корисника, али ово још није уведено у праксу.

2.

ПРЕПОРУКА

Корисници ће приликом пријема у Дом бити обавештени о својим правима на начин прилагођен њиховим могућностима.

Дом ће израдити брошуре о правима корисника које ће им уручивати приликом пријема, као и њиховим старатељима и поставиће обавештење о правима корисника на видљиво место у објекту.

14. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће одредити стручну особу у циљу пружања правне помоћи и подршке у складу са потребама корисника.

Дом ће у заједничкој просторији корисника поставити кутију за подношење притужби.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У Дому је запослен један правник. Управа Дома сматра да пружање правне помоћи и подршке корисницима није потребно, а да постављање кутије за притужбе није применљиво, имајући у виду структуру корисника Дома, иако наводе да се корисници усмено притужују на многе ствари - на исхрану или на понашање других корисника.

Иако не постоји формална евиденција притужби, од 2014. године до дана посете тима НПМ евидентирана је једна притужба поднета од стране оца - старатеља корисника. Отац се обраћао на више адреса поводом разних проблема и Дом је достављао исцрпна изјашњења и одговоре надлежном Министарству и Заштитнику грађана. У више наврата је

припремана и документација за отпуст овог корисника и његов премештај у други Дом, али се наведено није реализовало.

На огласној табли Дома је видно истакнут контакт локалног Саветника за заштиту права пацијената Општине Блаце. Такође, истакнути су разни СОС телефони: полиција, пријава насиља, дечија линија – за помоћ деци, за превенцију суицида, контакт телефони неколико удружења која пружају подршку жртвама насиља и сл.

У Дому постоји Књига утисака, у коју је тим НПМ остварио увид, која се води од 13.02.2019. године. У Књизи утисака се налазе искључиво утисци и запажања породица које долазе у посете корисницима. Увидом у исту установљено је да породице исказују задовољство стањем у Дому након промене управе и констатују опште побољшање код корисника. Често се наводи да корисници имају ситне повреде - огреботине, алергије или црвенило по рукама, те породице моле за санацију ових повреда код корисника. Управа Дома објашњава да корисници често имају алергије или реакције на кожи од хигијенских средстава које користе.

Посетиоци корисника у Књизи утисака наводе да немају увид у просторије у којима корисници бораве. Управа наводи да се посете увек заказују и да постоји соба за посете, те да није дозвољен обилазак просторија у оквиру Дома. Дому је донирана опрема за видео позиве (уместо посета које су у току епидемије биле забрањене у социјалним установама), који се обављају у трпезарији и неограниченог су трајања.

3.

ПРЕПОРУКА

Дом ће у заједничкој просторији корисника поставити кутију за подношење притужби, чију ће садржину редовно проверавати и разматрати притужбе.

Дом ће успоставити и ажурно водити Евиденцију писмених и усмених притужби корисника.

Дом ће одредити стручну особу у циљу пружања правне помоћи и подршке у складу са потребама корисника.

Сви корисници Дома су лишени пословне способности у потпуности. Ревизија ових одлука врши се, по правилу, на три године. Међутим, према службеним наводима, центар за социјални рад, као овлашћени предлагач покретања поступка и старатељ корисника, неажурно подноси предлоге ради преиспитивања ових одлука. Према наводима запослене социјалне раднице, око 30% старатеља из Центра за социјални рад дође у посету својим штићеницима једанпут годишње, а посете трају пола сата.

4.

ПРЕПОРУКА

Дом ће у случајевима несарадње или незадовољавајуће сарадње надлежних центара за социјални рад о томе обавештавати органе надлежне за контролу њиховог рада.

15. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања предузеће потребне мере како би се Дому у Трбуњу обезбедило амбулантно возило.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

Према наводима директорке Дома, обезбеђено је једно амбулатно возило за потребе Дома које ће бити на располагању Дому у наредних неколико дана. Управа Дома наводи да имају запосленог возача који ће управљати амбулантним возилом. Такође, Дом има изузетну сарадњу са Домом здравља у Блацу које им обезбеђује амбулантно возило када год је то потребно.

16. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће обезбедити довољан број помагала за непокретне и полупокретне кориснике (колица и других помагала), ради омогућавања лакшег кретања корисника.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У односу на стање из претходне посете, Дом је обезбедио једна инвалидска колица ради лакшег кретања корисника, а упућен је и захтев за обезбеђивање средстава за набавку колица која би била намењена за купање корисника. Имајући у виду број и структуру корисника, **НПМ охрабрује Дом да настави са активностима које су везане за обезбеђивање довољног броја помагала за непокретне и полупокретне кориснике, чиме би се омогућило лакше кретање корисника.**

17. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Установа ће успоставити посебан Протокол повреда у који ће уносити следеће податке: име и презиме, врста повреде, начин повреде (сам или други корисник, особље), тежина повреде, да ли је коришћен лек, да ли је незгода или намерно нанета повреда, околностима под којима је дошло до повређивања (навођење извора података – анамнестички/хетероанамнестички), детаљан опис установљених повреда и закључак лекара о повезаности околности код повређивања и установљене повреде.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

Протокол повреда се у Дому води од 03.01.2020. године. Од наведеног датума забележено је 28 повреда код корисника. Протокол повреда садржи следеће податке: име и презиме корисника, датум и врсту повреде, начин повреде, тежину повреде (лака, средња или тешка), податак о коришћеним лековима за санацију повреде и врсти лека, податак о томе да ли је повреда последица незгоде или је повреда нанета са намером, околности повређивања, детаљан опис повреде, датум санације повреде и да ли је санација потпуна или не, последице повређивања и напомену.

Забележене повреде су углавном лаке телесне повреде, настале приликом пада корисника, а управа Дома наводи да многи корисници болују од епилепсије, те да је најчешћи узрок повреда пад приликом епилептичног напада. У неколико случајева наведен је непознат настанак и узрок повреде, а у једном случају је наведено да је повреда настала као

последица спонтаног прелома надлактице, те да се корисник вероватно незгодно наслонио на неку површину када је спонтаним путем дошло до прелома надлактице.

Ни у једном случају у Протоколу повреда није наведено да је повреда нанета од стране корисника. У разговору једног корисника са тимом НПМ, корисник наводи да је повреда на његовој ноzi нанета од стране другог корисника. Такође, исти корисник је у разговору са НПМ тимом истакао да је повредио прст незгодом са вратима, али ова повреда није евидентирана. Према службеним наводима, у појединим случајевима долазило је до физичког сукобљавања међу корисницима јер је било корисника који су испољавали агресивно понашање, али се њихов број знатно смањио.

НПМ наглашава значај ажурног вођења Протокола повреда, нарочито у погледу околности под којима су повреде настале, за пружање управи Дома бољег увида у ризике којима су корисници изложени и за њихову ефикаснију заштиту.

18. ПРЕПОРУКА НПМ из 2019. године:

Дом ће се успоставити Протокол умрлих, и у њега уносити следеће податке (редни број за текућу годину, име презиме и име родитеља/старатеља умрлог, датум рођења умрлог, дан и час смрти, место смрти, узрок смрти на основу податка који је уписан у образац Потврда о смрти, податак о томе да ли је захтевано вршење обдукције, име и презиме лекара који је извршио преглед умрлог и издао потврду о смрти, податак о томе да ли је обдукција извршена, ако јесте у којој институцији, као и закључак о узроку смрти на основу обдукције и напомене).

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ:

У Дому се води Евиденција преминулих корисника, у коју се уписује редни број за текућу годину, име и презиме корисника, матични број корисника, број досијеа корисника, датум пријема корисника, датум смрти корисника, узрок смрти корисника на основу податка који је уписан у образац Потврда смрти и број потврде. Потврда о смрти, која се налази у досијеу корисника, садржи име и презиме лекара који је извршио преглед умрлог и издао потврду о смрти, узрок смрти (природна, насилна, задесна), да ли је тражена, односно извршена обдукција, а уколико јесте, и податак о узроку смрти на основу обављене обдукције.

Од почетка 2021. године до дана посете тима НПМ није било смртних случајева, а током 2020. године преминуло је 5 корисника. Сви корисници преминули су природном смрћу. Обзиром на то да су дијагнозе болести од којих корисници се лече познате, обдукциони налаз за кориснике углавном се не тражи.

2.1. НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ

Приликом разговора са тимом НПМ, два корисника су указала на неадекватно поступање појединих запослених, али су навели да поводом истих нису подносили притужбе, нити су се некоме жалили.

Један корисник је навео да се дисциплина међу корисницима постиже физичким кажњавањем, односно, уколико су корисници непослушни запослени их шамарају како би

обезбедили послушност. Корисник је указао на то и ко од запослених изазива страх код корисника, истичући да са директорком Дома има присан и задовољавајући однос. Једна корисница је у разговору са тимом НПМ такође навела да је једном приликом, због мањег испада (разбијања бокала са водом), добила шамар од запосленог лица, али да није смела да се пожали директорки, због страха од одмазде запосленог који ју је ударио. На ово је указано руководству Дома, које негира да до ових ситуација долази.

5.

ПРЕПОРУКА

Дом ће предузети све мере како би се спречио било какав облик недозвољеног поступања према корисницима.

Управа Дома ће савесно контролисати поступање запослених према корисницима, детаљно испитивати све евентуалне наводе корисника о злостављању од стране запослених и у случају било каквог облика злостављања предузети мере ради утврђивања одговорности у складу са одговарајућим радноправним, прекршајноправним и кривичноправним прописима.

Дом ће сповести обуке за запослене о важећим прописима и стандардима који се односе на забрану недотвољеног поступања према корисницима.